Сәһиде Ибо

Бист сале ҫьн

Сәһиде Ибо

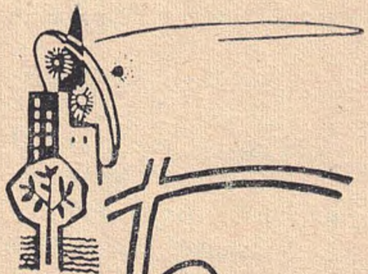

Бист сале дьн

Нәширәта „Һайастан"
Ереван 1970

Хөдане к'ь'тебе әве поэма хԝәда дәрһәԛа дәԝрана комунизмеда бь тәһәре бәдәԝәтие хәбәр дьдә.

Бона ԝе йәке әԝ жь дәԝра бәре р'е дьк'әвә бәрбь комунизме дьчә. Ле р'йа ԝи аԝԛаси жи сьһал нинә, әԝ р'ева р'асти щур'ә-щур'ә һасега те, ле ахьри дьгьһижә мәрәма хԝә. Поэмеда чәнд дидәме ә'мре ԝан чаха тенә 'хане. Ԛонфликта поэме нава ә'мр у ә'рф-ә'дәте кәвн у т'әзә, нава хәйсәте мәрьве аһьл у щаһьлданә.

7—4—3

Սաիդե Իբո

Քսան տարի անց

(քրդերեն)

«Հայաստան» հրատարակչություն

Երևան, 1970

Саиде Ибо

Двадцать лет спустя

(на курдском языке)

Издательство «Айастан»

Ереван, 1970

СЬВТӘ

Әзе иро wәр'а бежьм
Сәрһатике бона сьбе,
Р'астә, р'ожа иро дьжим,
Исафа мьн мьнр'а дьбе:
— Р'абә хорто, саз һьлинә,
Тәнг у бәра бьшьдинә,
Р'ожа иро әз у тöва
Һьм дәнгбежьн, һьм р'еwинә.
Әw мер нинә, дәнгбеж нинә,
Қ'и кö рожа иро дьжи,
Һәwа т'әмьз дьчьрпинә,
Мина дикәти шәвкори
Дор у бәре хwә набинә.
Әw мер нинә, бәнгбеж нинә,
Бьлура к'е кöлзьк, бедьл,
Ԛәйданге кәвн ль һәв тинә
Жь ч'ә'ва сәхир... хенщи бьлбьл,
Баԛе гöла тьшт набинә.

Иро дьжим, ле дьле мьн
Бона р'ожа сьбе динә,
Чь кӧ ньһа wәр'а бежьм.
Т'ӧ хәwн нинә, хйал нинә,
Әз, тӧ һәнә, әw жи һ'әйә,
Әw р'астийә мина р'оже,
Әw сәрһатйа мьн у wәйә,
Нә йа иро, бист сал паше.

Р'ЕWИТИ

Диса бьһар ч'йа у банйе мә бу меван,
Ч'әмә гӧр'ьн ча к'әлбе һар к'әф сәр лева,
Ҳ'әwшән хwәкьр ә'нт'әр'ие шин, ләйлане лист,
Бьзна зайи дәнге карка ә'зиз бьһист.
Ч'ьвике чу зиле гиһе т'опкьр ани,
Бәр т'умәки һ'әwшанеда һелин дани.
Р'әфе qӧльнга һәв гьртьн, бунә говәнд,
Ә'зман мәйдан, ле әw сйаре һәспе ләwәнд.
Ч'ьло ль сәр даре дәрк'әт бу хәмьл, р'әwш,
Бун бәрщеник бона р'ое тиренще гәш.
Ә'wра шәрмкьр у дак'әтнә ль р'у ә'рде,
Р'о бәшьри мина букәкә бәр п'әрде,
Әләгәза т'ьме бьрq у бьруск ль сәр
Ч'әме дәвк'әф хwәр'а кьрьн qайиш, к'әмбәр.
Бәрф к'увибу, чу гьһиштә ч'йае бьльнд,
Жь хәwе р'абун, т'әв хәмьлин шени у гӧнд.

Шьвин бьлур да сәр леве, мьqам шьданд,
Нери к'әтә пешйа кери у пәз к'ьшанд.
Әwe дәме мьн саз һьлда у р'ек'әтьм,
Ле р'йа мьнә шьматок бу, асе, чәтьн.
Мешә, кәлошк, чьнгьр, гәли бун ә'дөйе мьһ
Мина qәйа ль сәр р'йа мьн һ'әсар гьртьн...
Гьмә-гьма
Ч'әме диньк,
Һ'өрмә-һ'өрмә,
П'еләгөр'ьн,
П'еләһ'арьн,
П'еләмәзьн,
Гәф у гөр'ьн...
Нә дәлавә,
Нә бьһөр'ә...
Ч'әм дьк'ьшә,
Дьләзинә,
Мина зиаки
Гөжә-гөжә,
Qьрах ль бәр
Мәльсинә.
Бәлки wана
Әw нәкөжә.
Ч'әми һ'арә,
Ч'әми бәт'әр,
Жь мьн бьр'йә
Ч'ар у мәфәр...
Дькә qужин

У галә-гал:
— К'ӧда дьчи,
Сәwдәсәро,
К'ӧда дьчи,
Фәсал, фәсал
Р'йа тә мьжә,
Р'йа тә думан,
Дәст жь ә'мре
Хwә мәк'шинә,
Вәгәр'ә мал,
Хwә дин нини,
Аqьл бәтал.

У әз щида бумә р'ьсас,
Чаwа һ'әр'ьм.
Мәрәма мьн бефәйдәйә, дурә аwqас,
Чаwа һәр'ьм?

Исафа мьн гӧман да мьн:
— һәр'ә, һәр'ә,
Әз жь тәр'а һогре амьн,
Вәнәгәр'ә.

Дәй мьн кьрьн жь һ'әму йала,
Бунә qьнйат
К'оме пьзмам, к'оме бьра,
Ч'әм бу бәрбат.

Əз qəwин бум, бумə сьндйан,
Сəрхwə у зор,
Qəй тə дьгот бəр мьн чокдан
Соськ у Бор.

Əw ч'əме гор',
Бабах у һ'ор'
Ль бəр мьн бу
Дəлав, бьһöр'.

Əз дəрбаз бум, ахин ч'ем һат,
Бəшəре дем ль мьн һьнгавт,
Хут wе дəме ль пешйа мьн
Бу qəдəхə меше мəзьн.

Ə, чь мешə, нə р'е, нə дьрб,
Нə тиренща р'ожа шəмал,
Тə'ри wьра мьнр'а бу т'ьрб,
Мьн бьрандьн р'öһ' у фəсал.

Қəлəм бунə гьжниж, щəлат,
Дара һəвр'а гьртйə говəнд,
Əз ль wьра wəһ'ид, бəрат
Шьке дьлкьнге мьн вəжəнд.

У əз щида мамə мəт'əл,
Чаwа һəр'ьм,
Нет дьле мьнда бу к'əсəр,
Чаwа һəр'ьм.

Ğömana mьn bu zьlfəqar
Meшə бьр'и,
Пешбəри мьн дьнйа шəмал
У сəqьр'и.

Бумə Р'остəме щанпола
Qочах, qəwат,
Р'екə назьк һатə хане,
Мешə бу qат.

Һəй тö к'öйи, дьнйа т'əзə,
Дə мəр'əвə, əз һатмə тə,
Пешбəри мьн чь бефəйдə
Чьнгьр, кəлошк бунə р'езə.

Һатнə хане зьһöре к'ур,
Р'е чəтьнə, р'е бефəсал,
Ə'щевмайи əз мамə зур,
Əв чь һ'алə, əв чь һ'əwал?

Дьнйа мьн бу ах у дəwран,
Зьман ль мьн һатə гьртьн,
Р'öһ' к'əл, шöрəта мьн бьрйан
Бой хатьре р'енга чəтьн.

У əз щида qəр'ьмим, мам,
Чаwа һəр'ьм?
Р'йа мьн мьжə, р'йа мьн думан,
Чаwа һəр'ьм?

Ӯ мьн т'ьре т'эв дьбежьн
Чаwа һәр'ьм.
Гьлие ә'кс, тә'н әw дьр'ежьн
Чаwа һәр'ьм.

Р'аст готьнә "Дәсте т'әне
Дәнг же нае„,
Р'аст готьнә "Ӄөлилкәке
Бьһар нае„.

Р'аст готьнә, кө пьшт у баз
Т'ьм мәрт'альн,
Р'аст готьнә, пьзман, херхаз
Ӄ'омәкдарьн.

Жь р'оһьлате, р'оава
Мәрве херхаз
Дәст данә мьн, әз һьлбьр'им
Ль сәр р'йа р'аст.

Ль ԛәфәса синге мьнда
Һ'эзара дьл,
Бунә р'өһ' у бунә имдад,
Биләк у мьл.

У тә дьгот бумә сьндйан,
Сәрхwә у зор,
У тә дьгот бәр мьн чокдан
Соськ у Бор.

Мьн зәнгукьр к'ьh'ела хwә
У фьрqаскьр
Әw qәдәхә (дьжмьне мә)
Р'әсит бу, мьр.

ГÖНД

Пешбәри мьн дәwра т'әзә hатә хане,
Т'әв хәмьли бәлге гöле у р'ьh'ане.

Дәшт у к'әwшән wәргьртинә h'әзар т'öлә,
Ч'әм у канйа хwә h'алар'а хöлә-хöлә.

Ә'зман сайи, р'ожә шәмал, к'әwшәнә шин,
Һәв алйанә, hәв п'ачдькьн гöлед р'әнгин.

Гöнд фьрк дайә нава дәште ча кәри пәз,
Льбасе wи кöлилк, сосьн, бахьн у р'әз.

Ль сәр hәвр'а дьчьн у тен гöнди т'әмам,
Qәй дьбежи әw кöлилкьн, гöнд-гöлстан.

Аwа вьра бәрәв бунә зар' у аhьл,
Жь wанар'а шьродькә хорте щаhьл.

(Ле əз р'еwи т'əзə һати к'əсьримə,
Һ'əwаск'арьм у мот'аще сəда wимə).

Бəжна хортə бьльнд мина спьндаре,
Ч'ə'вə р'əшьн мина кьле ч'ə'ве йаре.

Бьру qəйт'ан, ə'ни кəвəр, левə зьрав,
Сурəтə сор чаwа гӧла сорə бь хӧнав.

Wəхта һеди хəбəрдьдə, дьбəшьрə
Тӧ дьбежи ч'ə'вканикə дьхӧлхӧлə.

У дəнге wи бəла дьбə у п'елдьдə
Мина бае дəр бьһаре дьгһижə мьн:

— Сьве wəхта р'о дьгəр'ə,
Баране гӧндда бьбарə,
Иро чумə əз нəһ'йа мə,
Мьн гьликьр, кӧ зəви һəнə
Һ'əта ньһа зил нəданə,
Хwəли демə у к'əсьри,
Бой аве аw т'əфəкурə,
Р'астə ава мə зə'ф һəйə,
Ле баг', бостан дьһа п'ьр'ьн.
Соз данə мьн:
Р'ожа сьбе сьрйа wəйə,
Əме баране бьбьр'ьн

Жь гӧнде дьн у бьднә wә...
Һ'ьзмәк'ар бум, ле мамә шаш,
Ль щие хwәда бумә р'ьсас,
Чаwа занә әв хорте һан,
Кӧ wе сьве бькә баран.
Агрономә хорте титал,
Жь бәдәwа бәдәwтьр бу,
Деме назьк, бәшәрә бал
Ль сәр һәвдӧ тәлп гьртьбун.
Сьмела р'әш чаwа qәт'р'ан,
Бәр бевьле бубу һ'әсар,
Мот'аще wи, һ'ӧба дьла
Qизәкә че һәбу wьра.
Кӧ бу эвар, тә'ри дак'әт,
Щерге ләмп'а гӧндр'а бун р'әхт,
Т'әбйәт-сәqи, дәнгбеж бу ч'әм,
Қ'ьлама wи кьр ләмә-ләм.
Ә'змане сут һуна хwәр'а
П'отәки кәвн жь п'ьлте ә'wра.
Бьруск мина т'ор'а зер'ин
Qәтйа... ә'wра кьрә гӧр'ин.
Т'уши һәвбун ә'wр у ә'зман
Тә дьгот деwа гӧрз ль һәвдан.
Әз сәкьним, эз мам тьма,
(Чьмкӧ хам бум у һе нәзан).
Дьньһер'ьм к'ижан мале,
Шә'нәшинә к'ӧч'к у сәра,
У wәрзәбаҽ бьһаре

Буйә бәләд һ'әму дәра.
Т'әглиф дькьн һәркәс хwәр'а,
Ә'щевмайи мезә дькьн,
К'ö т'әв һәвр'а пьзмам, бьра.
Һәр әз т'әне хәриб wьра.
— Әв чь ә'щев? Дьпьр'сьм әз,
Тәр'а щьнәт... дьготьн йан
Һе т'ö мәрьв у һе т'ö кәс,
Ль щьнәте нәбуйә меван.
Пешбәри мьн чәнд хорт һәнә,
Бәшәра хwәш бәнгзе wанә,
Һатнә бал мьн... әз дьпьр'сьм:
— Ль вьра һәйә меванханә,
Хорте qәнщо, бьбахшинә,
Меванхенә чи тәр'анә!
Бәр тә ньһа вәкьринә
Дьле мәрйа, дәргә-диwан,
П'ешк'ешн тә әв гöнд т'әмам.
Хорте дәлал, нави Щәмал,
Мьнр'а әw соз ани сәр зар.
— Дә тö бежә, к'öда дьчи,
Хьзмәта тә ль сәр ч'ә'ва.
— Щаньм,— мьн гот,— әз р'еwимә,
Ль ван дәра сәфәримә,
Мьн бьһистбу,
Кö wе wавә әва дәwра,
Ле исафа мьн әз һьлдам
Гот "әм һәр'ьн,

Һьнәки т'әв дәwра т'әзә
Әм бьгәр'ьн,,.
— Бәле,—Щәмал—мьнр'а wа гот,
У соз да мьн.
Вьра wада бьвә һогьр,
Бәләде мьн.
Хортє дьне жь мә хwәстьн
Дәм у хатьр.
Щәмал мьле мьн гьрт у мә qәста
Мала wи кьр.

МАЛДА

Бу кәwтина к'әлбе һ'әмьс,
Һатә бал мә, ль мә шабу,
Әм гьһиштнә һәwша т'әмьз,
Баки һеньк ль мә р'абу.

Ә'wр qәльшин, бруск весйа,
Стәйрка ч'ә'ве хwә qӧнщьр'анд,
Шәв у т'әбйәт ль һәв алйан
Ча qиз, хорте һәвдӧ һ'әванд.

Бина гӧла, кӧлилк, сосьн
Бер'а һатьн, әм т'әв һьлдан,
Пер'а-пер'а пешбәри мьн
Шәмал вәдан щотә шәмдан.

Шəв бəтр'əнг бу, сьльки чу;
Һ'əwша к'əзи һатə хане,
Қ'əлб шабуна фьрqаскьр зу
Чаwа к'ьһ'ел ль мəйдане.

Ле чь һ'əwшə... к'ане һ'əсар,
Қ'ане гьжниже ль доре.
(Бал мə wабу һ'ал у һ'əwал,
Вьр жи wайə һе мьн т'ьре).

Бу р'əqина дəри хwəбəр,
Бəр мə вəбу, əм чун һöндöр',
Жьна навсəрə демqəмəр.
Сəлама мə ширьн вəгьрт.

— Дйа мьнə əв, дайка Шəме,
Щəмал мьнр'а кьр галə-гал.
Ле əв хорте меване мə...
(...У дер'а гот һ'ал у һ'əwал).

— Һ'əзар щари хер һатьнə,
Шəме əшq гот у бəшьри,
Ч'ə'ве wе р'əш т'əв бьрьqин,
Мина к'арбаре нəхшкьри.

О, чь малə, шушти-мушти,
Һəр дəр шушə у п'əнщəрə,
Бан сəр диwара р'уньшти,
Хəмл у р'əwше һəвр'а шəр'ə.

Ль сәр диwер т'әне шькләк,
"Сәлам Wәр'а жь космосе!„.
Һәв ша дьбьн qиз у хортәк,
Чаwа бәрф у п'әнще р'оже.

Р'адио һеди дьльлинә
Мьqамәки ә'мре т'әзә,
Дайка Шәме сьфре тинә,
Датинә сәр нан у р'әзә...

Дәрва шәвә, дәрва тә'ри,
Мал бона мә буйә сьт'ар,
Ле эм ширьн хәбәр дьдьн,
Һ'әзар сози тиньн сәр зар.

К'ане стер'е бәрейи кәвн,
К'ане щьл, лопе р'ьт'ьли.
К'ане к'оч, бар у к'ане т'әвн,
Ә'мре дьлхори, к'әсьри?

К'а бәхирә, к'ане тәндур,
К'а ч'еләка гоше мале,
К'ане к'ӧлфәта бе дәстур,
У кӧлоч'е сәре сале?

Ә'мре кәвн мьр, вәтәмьри,
Ә'дәт бу дил, һатә гьртьн,

Əw бун кəвьр, бунə һ'əр'и,
Кӧ əв тама бе чекьрьн.

Мə ани бир һ'əзар гьли,
Пьрс у пьр'сйар бунə гəwлаз,
Шəме һьнəки сəqьр'и,
Паше wа гот дайка херхаз:

— Шькьр буйə ə'сл у ə'сас,
Мьразе мьн һатə сəри,
Сьламəти кӧ пайиз һат,
Əзе Щəмал бьзəwщиньм.

Малə шькьр т'ерə, т'ьжи,
Мала безар', т'ьм бе р'əwшə,
Мала безар'-нане т'ьси,
Зар' у əwлəд ч'ьра гəшьн.

Хəзала мьн шькьр исал
Хwəндьна хwə тинə сери...
Мьн т'əг'минкьр, wəки Щəмал,
Дьбе бəсə шəвбьһери.

У əм р'азан... хəw бу п'адша,
Ле əз хӧлам... хəw бə'ра шин,
Əз кəвьрəк ле дапалйам
Һ'əта шəв к'əтə бəр р'ӧһ'стин.

СЬВӘ

Шәрԛ зәрьԛи, р'о бәшьри,
Ави ль ә'рде буйә мьрщан,
Шәв хәр'ьԛи у к'әсьри,
Р'ойә ньһа хԝәй у хӧдан.

Сьпьндара дәре мале,
Назьк, назьк дьләрьзә
У ләгләга сәре даре,
Сәр льнгәки дьр'әԛьсә.

Бар'ина бәрх, каре вьр'ни,
Т'әв һәв буйә, буйә к'ьлам,
Ль сәре лева ԛиза бәнги
Мӧһ'бәта к'ур буйә мьԛам.

Мове тьрйа ль бәр дери,
Бьшко данә, хәмьлинә,
Әм у бьһар машоԛе һәв
Т'әвһәвбунә, ԛәльбинә.

— Ԝәрьн щанкьн сәр, ч'ә'ве хԝә,
Дайка Мәме дәй ль мә кьр,
У һәйаме тә'штйа ԝәйә,
Дә к'әрәмкьн, ԝәрьнә вьр.

Щәмал бьшкок гьрт шьданд,
(Ле әз щида мамә тьма),
Лулә вәбу, ав же к'ьшйа,
Ав бәрьqи мина qьма.

Дәст хwә шуштьн мьн у Щәмал,
Бь wе ава зәлалә, сар,
Паше әм чунә һöндöр', мал
У р'уньштьн дора сьфре.

Щәмал жь щеба хwә дәрхьст
Qöт'икә ч'ук, qöр'әмиш кьр,
Бу зьнгә-зьнг мина т'еле
У хорт дәстбь созе хwәкьр.

— Ало, ало, харьнханә,
— Бәле, бәле, әмьн, бежә,
— Т'әмйа мьн wә,
Әва Щәмал хәбәр дьдә,
Мәр'а тә'ште биньн wәрьн.
— Ве сәһ'әте, сәр ч'ә'ве мьн,
Дәри вәбу, һатә һöндöр'
У бьһöри т'әне эмәк,
Дәри вәбу, һатә һöндöр'
Qизәкә р'ьндә ч'ә'вә бәләк,
Мәр'а ани qаwә, хöрәк.

— Һане wәр'а, дә к'әрәмкьн,
Әwe wa гот у бәшьри,
Леве we ча гӧла тәньк,
Данә мале сьвәхери.
У әw шунда вәгәр'йа чу
Бе пол, п'әрә.
— Әв чь бә'сә,— мьн пьр'сйаркьр,
— Лаwо хwәшбә дәwрана мә,
Шәме мьнр'а шьровәкьр,
Шькьр иди п'әрә т'ӧнә,
Чькӧ ньһа мә лазьмә,
Бе пол, п'әрә дьдьнә мә.

Ле бәр дери сьпьндаре,
Хwә wәркьрйә хәмла бәлга,
Ләгләг мевана бьһаре
Һелин хwәра кьрйә wәргә.

Бу qулт'ина бор'йа авте,
Ль бәр дәре мә сәкьни,
— Qасде мәйә, һатә ду мә,
Щәмал гот, әм р'абун сәр хwә.

ЛЬ К'ƏWШƏН

Авто р'ек'əт,
Бу гöжə-гöж,
Ль нава гöнд
Əw бьhöри,
Пеш мə hатə хане
Т'əбйəт
Мина букəкə хəмьли.

Щерге даре сьпьндаре
Ль дора гöнд бунə h'əсар,
Əw хwəзгине ве бьhаре
Qöдрəт хwəр'а анинə мал.

Щəwe аве ча тирəмə'р
Дьлəзиньн ч'ьван-ч'ьван,
К'əwшəн т'əнт'əрики мəхмəр,
Ле щəw wир'а бунə qəйт'ан.

Гридаг'е к'олосе хwə гредайə
Мина калəки h'əр'ьфи
Əw жи ве дəwре шаш майə.

Ə'зман ч'икə, ə'зман сайи,
Р'о-qəрəфьл бевла wида,
Гöндр'а буйə дə'wəт, шайи.

Ҟәрие пез ль тәр'азьнә
Фьрк вәдайә у дьч'ерә,
К'әлб т'ö тьшти нагазьнә.

Зәвие һешин п'ела дьдьн
Мина бә'ра бе сәр, бьни
Дьтәйисьн, т'әв һәв дьбьн.

Qәлфе qиза ль нав к'әwшән
Дьхәбьтьн, дьльлиньн,
Дәнге к'ьлама wанә хwәш
Ба qәт дькә, мәр'а тинә.

"Хәзала мьн, дәлала мьн,
Һа ери, ери, ери,
Хәзала мьн, дәлала мьн,
Тö жьнка малә мери.

Хәзала мьн, дәлала мьн,
Һа ери, ери, ери...„

У дәнге wан дьбә мьqам,
Дьбә р'әwша дәwра т'әзә,
Мьнр'а дьбә qанат у qам,
Әләгәз жи хwә дьһ'әсә.

Авто һат у к'ърт, сәкьни,
Ль пешбәри qәлфа qиза,
Әз ль щие хwәда дәмьним,
Жь к'ōбра wан бумә р'ьсас.

Зәнд, биләке wанә qәмәр,
Худан ль ә'ние бубу ч'әм,
Wан бәр жә'рие дькьрә шәр',
Мина ордйа мерхас, мәһ'кәм.

Әз у Щәмал т'әв пәйа бун,
Ль бәрбьр'и wана львйан,
Мә да wана сьлав, к'ълав,
Әwан һәвр'а щава мә дан.

Ле сәрwера хәләqоке
Дәзмал жь сәре хwә вәкьр,
Леве wе бәлге ч'ич'әке,
Дәв у дьране wе шәкьр.

Әw Хәзал бу, дәрсдара гōнд
Мина хатуна кōрманщи,
Бәжн у бала wейә бьльнд,
Гōлие навмьле тиш-тиши.

Бәшәр сәр дем һатә хане,
Ч'ә'ве wе льве зәйт'уне,
Бьскед wе тае р'ьһ'ане,
Сурәтә сор мина хуне.

Ә'нйа кәвәр бой бьске р'әш
Бубу мәйдан, бубу хәмьл,
Позе пижин бо бәнгзе хԝәш
Бубу хьзем у ԛәрәфьл.

Ль нав дәшта пәмбö фьрә
Лувә-лува машинейә,
Әԝ жә'рие к'оква дьбьр'ә
Мина пьспорәкә чейә.

Ԛәт соз т'öнә, гәләк р'ьндә,
Кö әв машина ԝа занә,
Мьнр'а буйә ә'щев, зәндә
Һащәтед дәст иди манә.

У р'аст һатә бәр ч'ә'ве мьн
Гöнде мәйи һена бәре,
Ԛәлфе мәрйа к'ар дькьрьн,
Хәвата дәст п'ьр' бу, чәтьн.

Ԝан һәр таки жә'рйа бекер
Дьчьни у к'окбьр' дькьр.
Әз нава фькра к'урда бум
Ԛәй жь ве дәԝра т'әзә чум,

У ньшкева әз хԝә һ'ьсйам,
Мьн һ'әзьнгәкә к'ур р'аһьшт,
Паше ша бум, пешда львйам,
Кö мә әԝ дәԝра бәре һьшт.

Ẋәзал, Ṫ̇Щәмал ль бал һәвдӧ
Хәбәр дьдан,
Соро-маро бубун мина
Qизед кәзи
Әwә шабун, әwә әшqбун,
Жь хwә р'ази.

Wәки wана ә'wгәл нәкьм,
Әз пешда чум
У дурк'әтьм,
Пешбәри мьн, бәр сйа даре,
Қаләмерәк һатә хане.

К'олос сери (әwе гәрме),
Т'ьзмие к'арбар дәсте wида,
Бишмәрте чӧх хwә wәркьри
Р'уньштбу хwәр'а щида.

П'ир Мирзо бу кале wьра,
Әwи һәqйат дьстәнд хwәр'а
Хирәте wи ньч'андә wи,
Wәки малда әw р'унәни.

Qәрч'имоке ль ә'йна wи,
Мина кәндале сиңге ч'ие,
Ле сьмеле wийә п'альк
Минани дӧ qәвзе qьщие.

— Сәлам, мьн гот, кале зәмин,
К'еф, һале тә?
— Тö хер һати... у бь т'әг'мин
Т'ьзми бадан.

— Qәт чь һәйә, чь т'öнәйә,
Дә к'әрьмкә, мьнр'а бежә,
Дора созе мьн у тәйә,
Гьлие ширьн тö бьр'ежә.

—Ә, чь бежьм, лаwе дәлал,
Хwәш у шенбә әва дәwра,
Мә бун һ'ьсрәт хәм у хйал,
Бу бәрәт'ә бә'са шәр'а.

Әwләдед мьн шькьр ньһа,
Хwәндинә, т'әрбйәт, занә,
Ч'ә'ве мә жь һесра зьһа,
Малә т'ьжи дәwләт, нанә.

Мала мьнда р'адйо у р'әwш,
Дәwса ә'рде халичәнә,
Ә'мри шькьр сәрбәстә, хwәш,
Мина щьнәта ә'рданә.

У ньшкева деме кале
П'әшмурдә бу у qәһьри,

Əwи биркър, кö əз бальм,
Ķəр' бу щида у сəqьр'и.

Чь qəwьми?—Мьн гот xwəр'а,
Бəшəра wи чьма весйа?
Чьма ə'wре дьлхəдара
Деме wийи гöлəш һьнгавт?

— Бəле, мьн гот, кале занə,
Əз xwə т'əзə һатьмə вьр,
Дəwрана wə xwəш дəwранə,
Гöл шинбунə ль сəр кəвьр.

— Ле пьзмамо... wи пе ани,
Əз гöне xwə чь вəшерьм,
Тö жи дəwса кöр'е мьни,
Чь жь тə, чь xwəде вəшерьм.

Р'астə дəwрə т'ерə, т'ьжи,
Дьнйа буйə эwра гöла,
Иди т'öнə мəрве р'ьжи,
Ķ'əсəр т'ьбəркə бой дьла...

— Ле ə'дəте кал у бава?
Əwи пьр'си кьрə мьзин.
П'епəс буйə к'ок у бьнга,
Жь дəсте qиз, хорте кəзи.

Р'о нав р'оже, пеш хәлqева,
Хәбәр дьдьн ширьн, ширьн,
Qизә сәрqот, дәрман лева,
Щаһьл ниньн, хут агьрьн.

Һәй ль мьне, к'а wә'де мә,
Хәлайи бу у wәйwәйлер,
Ле әм мьрйе намуса хwә,
К'ӧлфәт к'ӧлфәт бу, мер жи мер.

У мьн фә'мкьр, кӧ әв щамер
Дәwр'а т'әзәда дьминә,
Ле аqьле wи, qәлпе бекер,
Диле ә'дәте бәренә.

У мьн фә'мкьр, кӧ ә'дәт жи,
Ви мәрвир'а т'әв кал буйә,
Ә'дәт, кале ль т'әв дьжин
У кӧ әwи бәрбь гӧр'ейә.

Бу qулт'ина машина мә,
Гази мә кьр,
Щәмал ньһер'и ль дор хwә,
Дәй ль мьн кьр.

Мьн хатьр хwәст жь п'ир Мирзо
Же дурк'әтьм,
— Мьн бир нәки, оро хорто,
Wәрә бал мьн.

Щамер wa гот, жь щи р'абу,
Wи т'энт'эр'ие хwə даwэшанд,
Т'ьзмие к'арбарва мьжул бу,
Паше бәрбь qиза лэзанд.

Әм р'уньштьн ль машине,
У дурк'этьн жь qәлфа qиза,
Әм машоqе ве лэйлане
У дәлил бун дәнге зизва.

"Хәзала мьн, дәлала мьн,
Һа ери, ери, ери,
Хәзала мьн, дәлала мьн,
Тö жьнка мала мери.

Хәзала мьн, дәлала мьн,
Һа ери, ери, ери„.

ХӘWНА МЬН

Хәwа шәве эз һьнгавтьм,
Мина лейе бьрьм, бьрьм
Хәwа гьран эз вәжәндьм,
Ве хәwна һан һасе кьрьм.
Бьру ль мьн бунә р'ьсас,
Ч'ә'ве мьн гьртьн, гьредан,
Жь мьн р'әвин һ'әйр у һ'әwас,

Əз сəqьр'им, хəw бу хöдан.
Хəw бу бəлəд, һьлдам бьрьм,
Ве хəwна һан һасе кьрьм.
Йане əзи гöнде мəмə,
Əз һе зар'ьм.
Йане əзи гöнде бəре
Чипр'утəки башəwальм.
У мьн т'ьре дьнйа əвə—
Мала мəйə,
Ле мьхмьхка зəвə-зəвə,
Һеwьрзəйə.
Бьре нəхwəш нə'лə-нə'лə,
Т'ае к'əтйə,
Дайик к'əрбана бəдһ'алə,
Дьли пə'тйə.
Ч'ьра кöлзьк дьдə шəмал,
Дькə дьһун,
Ч'елəк дьк'ае гоше мал,
Жарə, зəбун.
Бəхиреда qьрч'ə-qьр'ча
К'əрме миане,
Тəндуреда пьч'ə-пьч'а
Тьр'ше ганə.

Анщах те хан бане qöвə
Ча шəвəр'əш,
Һəр к'öлəкəк дьбə шə'дə
Бой дьнйа гəш.

Бьн сәвәте нава мале
Бәрх дьк'аләь,
П'ьшик хwәр'а к'әтйә нә'ле
Буйә сьт'арә.
Дор тәндуре р'уньштинә
Хушк у бьра,
Дайка бәтр'әнг сьфре тинә
Һәма wьра.
— Фәсал, зар'но, —әw дьгаләь,
Нангьранйә.
Ле әм мина бәрхе кәли,
Хәма к'ейә?
Хәма к'ейә, кö нан т'öнә,
Хәма мәйә,
(Бона зар'а т'öнә, т'öнә,
Һәр тьшт һәйә).
Сәр дошьрме һе нә'лина
Бьре мьнә,
Эше әw кьрйә ньвине
У дьжәнә.
Мә р'әqин жь сьфре ани,
Әw хали бу,
Әм мина горе п'әр'ани,
Әw бу к'аф, к'ун.
— Ле гöне wә qәт мьн нае?
Дйа мьн wa гот,
Ахьр, зар'но, нан бьһае,
Һун тә'зи, сәрqот...

Хәма мәбу... йан чь гӧнә,
Хәма мәйә...
(Бона зар'а т'ӧнә, т'ӧнә,
Һәр тьшт һәйә')
— Дә, wә кӧ хwар, лоши щанбә,
Гәли зар'а,
Һавине бе, хwәде р'әһ'мә,
Сәхирар'а...
Һәй тӧ, дьле дейи фьрә,
Һәй тӧ, зәйнәта qӧдрәте,
Һ'ӧб т'ьме жь тә дьбарә
Һ'эта р'ожа qьйамәт'е.
Һәй тӧ, дьле дейи ширьн,
Дьк'әwьри бона зар'а,
Һәй тӧ, дьле дейи мәзьн,
Тӧ фьрәйи wәкә бә'ра.
Һәй тӧ, дьле дайке, ә'зиз,
Тӧ мәрт'али бона лаwа,
Һәй тӧ, дьле дейи т'әмьз,
Тӧ щолана зар'ед сава.
Һәй тӧ, дьле дейи мәзьн,
Тӧ канйа сар бона лаwа,
Бой әмәке, кӧ тә да мә
Һ'әзар щари малиава.
Хәw бу лейи бьрьм, бьрьм,
Жь дьнйа р'он сьргун кьрьм,
Хәw бу бәләд бьрьм, бьрьм,
Хәwна һане һасе кьрьм.

Йане эзи гöнде мэмэ,
Ль Qартуна дила т'озе,
Һэwа мина кöч'ке гэрмэ,
Qьмьлийэ бэнгзе р'оже.
Малэ мина к'олэмьшка,
Қ'учэ qьлер, бэнгзе qэт'ле,
Дуйе тэндура чаwа п'эрдэ
Ньхамтийэ һьм дьрб, һьм р'е.
Qэлах мина щерге эскэр
Ль нав гöндда бунэ һ'эсар,
Авр'енщ wанр'а бунэ к'эмбэр,
Бой кэванйа р'ьсqэт у к'ар.
Қале зэмин дэре мала
Р'уньштинэ, галэ-гальн,
Мина бьр'ке бэрх у кара
Нэвинге wан т'ьме бальн,
Зар'э р'эшьн чаwа qэт'ран,
Льнге qьр'ещ мина qире,
Дьч'урьсьн ч'э'вкьнге wан,
Жарьн, ч'илас у фэqирьн.
Хэw бэлэдэ бьрьм, бьрьм,
Мина лейе бьрьм, бьрьм,
Ве хэwна һан һасе кьрьм.
Йан qалмэ-qалм, һеwьрзэйэ,
Бэр р'абунэ ль сэр бэра,
Эw хэйсэте гöнде мэйэ,
Мер р'абунэ дькьн ч'ер'а.
Йэки навсэр дькэ qир'ин

68—3

У сәԝта ԝи дьбә бор'и,
Дьчә һ'әта ниве ә'змин,
Әз ԝи дәнги дьбьм гори:
— К'исе ԝәда майә, әре,
Р'әви qиза qизмәт'а мьн,
Әзе бьвмә дәндке жә'ре,
Дьл, һ'ьнаве ԝә вәжәньм.
К'исе ԝәда майә, әре
Бәране бәш, кӧ ԝә дьзи,
Дә зу р'абьн, жь мал дәрен,
Гәли мә'рьсед һ'ьзһ'ьзи.
Бьхӧн, паше бьшекьриньн,
Р'абьн дәрк'әвнә мәйдане,
Әм к'апа һәвр'а бавежьн,
К'а дайка к'е кӧр'а тинә.
У ньшкева жь т'аг'а дьн,
Йәки гӧмр'әһ' кьрә гази,
К'әлбе гӧр'ех дәнг һәвхьстьн,
Бу ԝәйԝәйлер, щӧр'нәк'иси.
— Оро, р'абьн, р'абьн, р'абьн,
Гәли пьзмам у херхаза,
Әԝ кӧнд һьла һе ньзаньн
Дәрба мера у мерхаса.
Гәли дьжмьн у нәмама,
Әм жи ангори хԝә мерьн.
Бьһӧринә сал у зәман
Чьма к'ине т'әзә дькьн.
У һәвк'әтьн аһьл, щаһьл,

Бər r’abunə ль сəр бəра,
Ль мьн бьрйан сəwда, ацьл,
Жь шəр’е wан бадə, гьран...
Қəвьр, шьвдар у кəwкани
Гӧндр’а бунə qəзйа у qар,
Жьна сəрч’ə’в хwə вəдьр’ун
Һеwьрзə бу... дьгьрйан зар’,
Хəw ə’мбарə, ле əз львəк,
Хəwа ширьн əз һьнгавтьм,
У ньшкева бу р’əqə-р’əq
У əз ль сəр хwəда һатьм.

Дайка Шəме ль нава мал,
Дьтəйиси бəнгзе ширьн,
Миле сəһ’əта сəр диwар
Ль сəр һ’əйшта һəвдӧ гьртьн.

— Лао, чьма тӧ дьтьр’си,
Нə’лə-нə’ла тə бу т’ьме,
Дайка Шəме жь мьн пьр’си.
У мьн т’əзə зор да зьмен.
— Wəлə, дае, һ’ал у һ’əwал,
(Мьн хəwна хwə шьровəкьр).
— Һ’əзар шькьр, лаwе дəлал,
Қӧ мə т’əва əw дəрд биркьр.

Шəме гот у деме гӧлгəш,
Дəй Щəмал кьр, кӧ əw р’абə,

У хорт р’абу... бәнгзе wи хwәш,
Бь дьл, щәгәр сәлам да мә.
Ле ль дәрва хwәш бьһарә,
Р’ое дайә нәдир, шәмал,
Мәрьв чьqас бәхтәwарә,
Кö ве дәwре буйә дйар.

МӘК’Т’ӘБ

Ль сәре гöнд мешә шинә
Мина щьнәта р’әнгинә.
Дар һәвр’а бунә пьшт у баз
Ча әскәре ордйа мерхас:
Меше шини, хәмли, р’әwшә,
Баки һеньк сәр дьмәшә.
Бәлг жи бунә мори, мьр’щан
Бона синг-бәре дара һан.
Моза һьнгьв вьзә-вьзә,
Ль сәр кöлилка дьбәзә.
Шилан буйә бука кәзи,
Qәләм ль сәр бунә дәрзи.
Зил у зиwан һәв алйанә,
Мина кәзинге qизанә,
Кöлилк, бәйбун щанә, назьн,
Чаwа qиз, хорт һәвр’а сазьн.
Тәйрту мешә бунә сазбәнд,
Дара ль wьр гьртйә говәнд,

Ч'əме зьрав ча тирəмə'р
К'ьлама хwə дьбе əзбəр,
Ə'зман жи бу коне мəзьн,
Ль сəр мешə һат вəгьртьн,
Ле бьлбьл ль сəре даре
Дьстьре qəйде бьһаре:
Щан бьһаре,
Хwəш бьһаре,
Т'ер навьм
Жь тə диндаре.
Щан бьһаре,
Хwəш бьһаре,
Тӧ мӧһ'бəта
Дьле йаре.
Щан бьһаре,
Хwəш бьһаре,
Бəрф мьр,
Ав же һатə харе.
Гогəрч'ин ль сəр һелине
Əшqа хwə бьлбьлр'а тинə,
Дьбə wитин, qьбə-qьбə
У дəнге wан т'əв һəв дьбə,
Дьбə шайи, дьбə дə'wəт,
Ша у сəрхwəш дьбə т'əбйəт.
Ле нав мешə, wе дəфине,
Мəк'т'əба гӧнд wе сəкьнйə.
Тами мина к'оч'к у сəра,

Т'эмам шушэ у п'энщэрэ,
Һ'эwша фьрэ мэйданэкэ,
Мэк'т'эб нинэ, шэмданэкэ.
У ньшкева бу зьнгинэ,
Әw дэнг мешэ бу мьзгинэ.
Зар' дэрк'этьн жь һӧндӧр' там,
Сэда wана т'эв бу мьqам,
Бу qалмэ-qалм гази, һэwар,
Дэнг бэлабу ль гэли, нэwал.
Әwе дэме эз мамэ зур
У фькьрим жь к'ур у дур:
Т'эбйэте, тӧ шанэшини,
Тӧ э'мьр, бэхт хwэр'а тини,
Тӧ сэрканйа э'мре гэши,
Т'ьм бэдэwи, т'ьме хwэши.
Тӧ бьһаре бука кэзи,
Ле һавине мал у р'эзи.
Тӧ пайизе кодка т'ьжи,
Зьвьстане пирка р'ьжи.
Гэло чьр'анэ хэмла тэ,
Qимэте тэ т'эк полэкэ.
Бе зар', мэри у бе эwлэд,
Тӧ п'етэки, мэрьв-мозьн,
Нэбеж эва т'эне созьн.
Әзи ӧса һе п'ормьжьм,
Qиз у хортэк һатьн бал мьн
Щэмал, Хэзал... гьли кьрьн
У эз хwэр'а пешда бьрьм,

Ле һ'әwшеда дьлизьн зар'
Чаwа бәрхьк у чаwа кар.
Т'әмам qьбрах wәргьртинә,
Хәмльн бона меше шинә.
Р'адио буйә мьсһ'ид, дәнгбеж,
Дьньвежә бой ә'мре хеж,
Qәйде мәшqе дьльлинә,
К'еф у әшqе хwәр'а тинә.
Зәнгьл диса т'әсәлә бу,
Зар'а һ'әwш һьшт, р'әвин у чун.
Әм дак'әтнә qате жерьн,
Бәр мә вәбу дьнйакә шен.
Сьнә'тханә, дәм у дәзгәһ
Бона зар'а бунә wәргәһ.
Тами бәдәw у р'онайи,
Ле бан ә'зманәки сайи,
Р'о жи чаwа нур у шәмдан
Һӧндӧр' тамда буйә меван.
Сәр диwара шькьл, к'ахәт,
Тамр'а бунә хәмьл у р'әхт
Сәйда бьшкокәк гьрт шьданд
Т'әрqин, гӧр'ин матор'а һат.
Шагьрт wьра бунә һ'есар,
Жь wан тӧ кәс нәма бәтал.
Шагьрт мозьн, мәк'т'әб-п'етәк,
Һәв qәльбин, бу р'әqә-р'әq.
Щики мәнгәне чедькьн,
Бәр wан мә'рум буйә һ'әсьн.

Щики ч'ива у мьqара,
Бой р'эситкьн занг, зьнара.
Щики гисне щоте дарин,
Чекьрьн у ль һəв анин,
Wəки бьвьн нишан бьдьн
К'а кал, бава чь дькьрьн.
Щики тенə сəри бьзмар,
Wəки гəмике бькьн к'ар,
Бьднə əwи мəрве ə'фат,
Кö жь һиве вəгəр'йа һат:
Щики wе т'унщ дьбə һекəл,
Кö wе сьве бьднə сəр һəв,
Дайньн сəр т'ьрба wан ə'вда,
Кö ə'мре хwə бой wəт'əн дан·
Щики qьма дьһ'əлиньн,
Wəки əwлəд wан нəбиньн,
Бь wан qьма кал у бава
Һ'əйф һьлдьдан... дьчун р'ава.
Шур у qьма дьһ'əлиньн,
Луле зьрав ль һəв тиньн,
Кö һ'əwзе бəр мəк'т'əба wан,
Хəбəр бьдə һ'əзар зьман.
Щики нишан бунə гəwлаз
Бона сингед мəрве мерхас.
Wа һəр дəра к'ар у к'инə,
Ча п'етəк, моз qəльбинə.

Ле əз wьра дəмьнимə,
Ə'щевмайи сəкьнимə,
(Те бира мьн мəк'т'əба мə,
Р'ожа иро əw дəwр нинə).
Һе qалмə-qалм, һе һewьрзə,
Ле жь бан р'о нур дьр'ежə.
Диса дəмəк у бу зьнгин,
Зəнгьл бона там бу мьзгин.
Диса чун дəр дəсте зар'а
Мина к'оме бəрх у кара.
Əм жи львйан чунə дəре
У сəкьнин ль сьвдəре.
Əмə ль бəр т'əхте дəрса
У жь пьр'са дьчьн qöрса.
— Ньһа дəрса т'əриqейə,
Хəзала мə сəйде wейə,
Щəмал wа гот вəбəшьри,
Бəнгзе ширьн мə ньһер'и,
Дəрва т'əбйəт дьльлинə,
Бане wейа ə'рше шинə.
Ə'рде wейа халича сор,
Ль сəр qашьн, бона we мор
Ч'əм у кани, мерге һешин,
Р'əфед qöльнг у гогəрч'ин.
Зар' дьлизьн, дьльлиньн,
Қ'ьламəке ль һəв тиньн.

“Лейланə һа хwəш лəйланə,
Бəлəки ль синге ч’ианə,
Ч’ивə-ч’ива тəйр у туйанə,
Лəйланə щан, хwəш лəйланə.

Лəйлана мə хwəш лəйланə,
К’əф ль сəр леве ч’əманə,
Бар’ə-бар’е бəрх у мианə,
Хwəш лəйланə, зор лəйланə.

У жоре ль ə’рше ə’змин,
Р’о жи мабу тьма,
Йе кьл дьда п’əнще зер’ин
Шəмал мина р’ьма.

Щəмал, Хəзал ль бəр дəри,
Мьнр’а хəбəр дьдан,
Зар’а дьготьн əзбəри
Р’аст мина бьлбьла.

Зар’а диса лəзанд һöндöр’
Бона дəрса т’əзə,
Əм жи пəй wан чунə ль wьр,
Wəки бькьн мезə...

ДӘРСА Т'ӘРИQЕ

Ода фьрә, ода бәдәw, шәмал меван,
Шушти-мушти, шанәшинә дәрсхана wан.

Ль сәр диwер хәритәкә-т'опа дьне,
Марс у һивә хәтьн сәр диwаре дьне.

Зар'ед бәдәwә демqәмәр сәqьр'инә,
Ль сәр к'ӧрсйа нава оде хwәр'а р'уньштинә.

Әw жь бәр мә р'абун, сәлама мә һьлдан,
Демед wанә гӧләш һ'ьзмәк'аре мә ман.

Хәзале wанр'а гот, кӧ әw щида р'унен
У һәр тьшт сәqьр'и нава wан зар'е зен.

Әз у Щәмал чун р'уньштьн лап ль гоше пашьн,
Дәрсдаре у зар'а wа дәст дәрсе кьрьн:

Хәзале навәк хwәнд,
Кӧр'әк жь щи р'абу,
Ч'ә'вр'әшәки qәшәнг
Бәрбь хәрите чу.

— Дә, к'әрәмкә Титал,
Дәрсе мәр'а бежә,
Чь бу һ'ал у һ'әwал
Жь вьр qор'нәк пешә.

Ķ̇ӧр' щида бу р'ьсас,
Сьфәт бу сева сор,
Левкьнге wийә хас
Һәв дурк'әтьн бь зор.

— Бәре, сал у зәман,
Һәбун хwәй у ходан,
Һәбун п'адша у бәг,
Ķ̇ӧ дьзерандьн хәлq.
Һәбун мәрве бьндәст,
Дьлә кован у дәрд.
Һәбун qуле һесир,
Бәхт wанр'а qәйд, зьнщир.
Дьхәбьтин һ'әрт'ьм
Бәләнгаз у мьт'им,
Дьман бьрчи, к'әсиб,
Жь мал, зар'а хәриб.
Һәбун т'ор'ьн у хан
Ль шанәшина дьман,
Ньзанбун чьйә хәбат,
Исаф ль wан бу qат.
Бона wана һәр тьшт
Т'ьжи бу у лемьшт,
Нане лоши кәвәр,
Р'уне ньвишки зәр.
Һьнгве һ'әзиране,
Тьрие зьвьстане.
Хӧламе wан бьрчи,

Хöламе wан бе щи,
Худан дькьрьн бә'р
Һ'эта qәбре, мәхмәр.

Кӧр' һьнәки кәр' бу,
Дора хwә ньһер'и,
Паше әwи зу-зу
Гьли ани сери.
Їирка мьн Мәйанә
Гәләк ч'ир'ок занә.
Һәр гьлики wеда,
Нава ч'ир'океда
Һәйә ах у к'әсәр,
Ләма әw дьбе һәр
"Бьра әw р'ож һәр'ьн,
Т' öщар вәнәгәрьн„.

Бу т'ирqина зар'а т'әмам,
Ль сәр гьлие Титал,
Кӧ wи биркьр т'әриqа т'ам
Щие бадә у бәтал.

Ле Хәзале дор нәда wан:
— Р'аст дьбежә Титал,
Кӧ wи ани ль сәр зьман
Пирка хwәйә дәлал.

Гәшби Титал, һәр'ә р'уне,
Тö дәрсе р'ьнд зани,
Гьлие пирка жи бьбьһен,
Һ'ьзкьн ви зәмани.

Хәзале навәк xwәнд,
Qизәк р'абу сәр xwә.
Гӧли ль нав мьла,
Сурәт бәлге гӧла.

— Дәwре хькә-хали,
Qӧр'не шәва тә'ри,
Нә xwәй бу, нә хӧдан
Бона бәни ә'йнсан.
Һава we шәва р'әш
Шәмалдан р'ожед гәш,
Марк'с, Энгелс һатьн,
Кӧ ч'ьра бәхт вехьн.
Wана ӧлм ә'фьранд
П'алә, гӧндиар'а шанд,
Р'абьн т'әв бьбьн йәк,
Бьбьн пьшт у к'омәк.
Һурхwәш бькьн п'адша
Бьн бәраше аша,
Бьвьн хwәшбәхт, хwәймал,
Бьвьн бьра, һәвал.
У т'әв р'абун фәqир,
У т'әв р'абун һесир,
У т'әв р'абун р'енщбәр
Бунә һогьр, һәвгәл.
Һатә дьне Ленин,
Р'ожа шәмал, мәзьн,
К'ьһ'ела xwә сйарбу,

Дьжмьн сəwдасəр бун.
Ажотə сəр к'əдхӧр
У п'адше дьлкəвьр,
Ажотə сəр qəлпа
Əw данə бəр дəрба.
Дьнйа кəвнə, р'ьзи
Бу коне һ'ьзһ'ьзи.
Бае октйабре
Дьнйа кəвнə, зьне
Кьрə аха дəwре.
Вəбу сьва ə'мьр
Ширьн чаwа шəкьр,
Р'ое да нур, нəдир
Бона мəрве фəqир.
Wəт'əн гəш хəмьли,
Р'абун сосьн, кӧлилк,
Ле р'у бунə бӧһӧст
Дьжмьн нəбунə дост,
Һитлер нəйаре гӧр
Ча ə'wр кьр гор'ə-гӧр',
Əwи диса дьхwəст,
Кӧ əм бьбьн бьндəст
У ə'wре qəзйа р'əш,
Ньхамт р'ожа мə гəш.
Щьмаə'т бу пьшт, билəк,
Һəвр'а хирəт, к'омəк.
Р'абунə пеш нəйар
Ледан дəрбе хəдар,

У фашисте qот'ам
Мьрьн, р'öh'е хwə дан.
Бəйраqа мəйə сор
Сəр Бер'лине бу мор.

У əw qизка мина hорйа
Хəбəрдана хwə к'öтакьр,
Ль сəр щие хwəда вəгəр'йа,
Р'уньшт, мə мезəкьр.

П'аше р'абун кöр', qизе дьн
Т'эриq шьрокьрьн,
Анин бира хwə Гагарин,
Титов, мерхасе дьн.

Готьн бона hив у Марсе,
Кö бунə диле мə,
Бь дəст мəрве зорə у зен,
Венера дьбə шенбə.

— Сəh'əт хwəшбьн, зар'ед дəлал,
Хəзале шекьранд,
Hун жи мерхасе бь п'əргал
Бона ве дəwра щан.

Ньhа əзе wəр'а бежьм
Дəрса мəйə дьне,
У деме wей гöлəш

Хәмьли бәнгзе xwәш.
Атом һатә дьне
Бона ә’мре хьне,
Ле нәйаре ч’ә’вqӧл,
Бейсафә, бе дьл
Әw кьрьнә ә’щәлә,
Qӧ к’ок мә бьqәлә,
Атом чаwа щәлат
Ә’мре сәрбәст ньхамт,
Мәрьв манә ә’wгәл,
Т’әшмурдә у мәт’әл,
Wәки мәжуйе wана
Сала у зәмана
Атом бәр xwә һьнарт,
Бона бжи р’ьә’ат.
Ле әw бу т’әшqәлә,
Qӧ к’ок мә бьqәлә.
Щьмаә’т т’әв бунә йәк,
Һәвр’а бунә к’омәк,
Һәвр’а бунә пьшт, баз,
Дьлован у херхаз.
Wәки атом т’ӧщар
Ль мә нәвә фәрwар.
У we бь xwә созда,
Wәки һ’әта, һ’әта
Мәр’а бьвә к’омәк,
Qәwат, qьнйат, биләк.
Ль чар qӧлбе дьне

Ньват гогәрч'ине.
Ә'ԝре qәзйа хәдар,
Шәр'ед сәрхорә һар
Бунә ч'ирок, балад
Бәрат'а ԝан бу qат.
У әв дәԝра мә шен,
У һун зар'конге зен
Qазьнща мерхаса,
Һ'әзар кәсе, кәса,
Ед кӧ ә'мре хԝә дан
Бона ве р'ожа һан.
Әв жи т'әмам нинә,
Кӧ дәԝра мә тинә.
Ԝе бен сал у зәман,
Кӧ бәг, аг'а у хан
Ль нав дьнйа р'оньк
Бьвьн ч'ир'ок, готьн...

У Хәзале хәбәра хԝә пе ани,
Р'абу сәр хԝә мина гозәла зозани.

Әз у Щәмал һе ль щие хԝә сәqьр'и бун,
Зәнгьл леда, зар' сьльқин, р'әвин у чун.

Хәзал сор бу, сурәт һьнар бәрбь мә һат,
Мә т'әвайи бәрбь мәйдана гӧнд ләзанд.

МАЛА П'ЙР МИРЗО

Бәнгзе гӧнд гӧл у р'ьһ'анә,
Мал мина к'оч'к у сәранә,
Р'ожа шәмал р'әwша wанә.

Щәwа аве хӧшә-хӧшә,
Дьбьрьqә чаwа шушә,
Qӧрqӧшум у һәвьрмьшә.

Сьпндарә һәвр'а назьн,
Хәмла гӧндр'а чьqас сазьн,
Qәрәwьльн у qәwазьн.

Себәлг, зиwан һәв алйанә,
Р'аст һекәла синге ч'йанә,
Т'әмәзйа нәхш бой qизанә.

К'уче фьрә qиркьринә,
Тә һәw т'ьре шанәшинә,
Гӧнд у к'учә жи бәнгинә.

А wе дәме пешбәри мьн,
Маләкә р'ьнд те ханкьрьн
У әw дьбә qонаха мьн.

Дәре мале бах у р'әзә,
Баки һеньк сәр дьбәзә,
Ле нае хан qәт т'ӧ кәсә.

Дəри бь хwə бəр мьн вəбу,
Əз һ'əмди хwə львйам у чум
Бал п'ир Мирзо мьт'анə бум.

— Р'ожа тə хер, кале ə'йан,
Гəло хwəй наки тӧ мевˌан?
Əз сəqьр'им, һивйа wи мам.

Əw бəшьри, сьмел бадан,
Һатə бал мьн чаwа хӧдан,
Ви тəһəри зор да зьман.

— Мєван мевaне хwəдейə,
Бьра сəр ч'ə'ве мьн бейə,
Меван р'əwша ве малейə.

Малə шькьр т'ерə, т'ьжи,
Əм жи сəрбəст хwəр'а дьжин,
Меван мəр'а əшqə, мьзгин.

Р'асти жи мал чь хwəш малə,
Дəри шьмшат к'арубарə,
Бани qəрqаш у шəмалə.

Малə фьрə чаwа мəйдан,
П'əнщəрə ле чаwа ə'йwан,
Һəр гошəки щотə шəмдан.

Ле чь ә'щев, гошәки мал,
Чәнд дәст ньвин буӊә р'ьһ'ал
Qәй малер'а әw бунә qар.

— Пьзмам,— wи гот,— һ'ал у һәwал,
Стер'е мьньн ньвине һан,
Ӄö хöдан ль бьвә ст'ар.

Әз т'әреqьм, qуле хwәде,
Хöдан т'ьме мала мьн те,
А бь wива әв ощах шен.

Әз жи заньм, әw кер нае,
Ә'дәт т'öщар нае р'ае,
Әw жь кал у бава мае.

Ахьр чь бькьм, лаwе дәлал,
Ӊәвраз сьмел, бәржер р'унә,
Хöдан бой ве мале стунә.

Әз жи заньм кö дәwра һан
Хwәй у хöдан данә һьлдан
Ль нав щерга ә'вд у ә'йсан.

Саләкә дьн wәрә вьра,
Әз соз дьдьм мина бьра,
Ӄö стер' т'öнәвә ван дәра.

Лаwе мьн жи нат'эвьтьн,
Эw жи һэрт'ьм дьхэбьтьн...
Ле бей хӧдан зорә, чэтьн.

Бьра дьнйа хwэш у шенбэ,
Щьмаэ'т һэвр'а т'ьм бек'енбэ,
Хӧдан мала мьн нэкембэ.

У мьн фэм'кьр, кӧ эв кала,
Ль бьн баре гэлэ сала
Буйэ qуле бав у кала.

ЛЬ БАЖЕР

Р'ое мина бука хели
Нэдир вэда у бэшьри,
Тиренщ qоле зер'а сери,
Бэтр'энгкьр шэва к'эсьри.

Гридаг' эw кале зэмин,
Э'wр жь к'олосе хwэ п'ечан,
Дэшт бу гӧлстана р'энгин,
Мина qизэкэ к'ӧрдэ щан.

Гӧнд һ'ьшйар бу чаwа щаһьл,
Хуна гэрм тамаре wида,
Гӧнди ль wьр бунэ бьлбьл,
Ле тэйр у ту-дэнгбеж щида.

У дәмәке ль нав к'әwшән
Мәрьв бунә ә'сли меван,
Бунә хӧдан, бунә р'әwшә,
Wa дәстпебу р'ожа дәwран.

Ле әз Щәмал дәре мале,
Һ'ъзмәк'арьн у машоqьн
Бона we р'ожа бьһаре
Һьм к'ӧбарьн, һьм жи әшqьн.

Щәмал дәст бьрә щеба xwә,
Qӧт'и дәрхьст, qор'әмишкьр,
Бу зьнгә-зьнг дор, бәре мә
У хорт wa дәст созе xwә кьр:

— Ало, ало, р'акетханә,
— Бәле, әмьн, хьзмәта wә?
— Әм дәр мале һивйа wәнә,
Р'акетчуке биньн бой мә.

У әз кәр'бум, һивйа wи мам,
(Дә мәрве хам т'ьм ӧсанә),
Мьн бьһистбу авто, к'ьһ'ел,
Ле р'акетчу чь тәванә?

Wa ньшкева бу гӧр'ә-гӧр',
Тьштәк фьр'и, һатә бал мә,

Щəмал лəзанд, qəста we кьр,
Əз жи т'əглиф кьрьм бал хwə.

Дайка Шəме ль бəр дери
Гот: ог'ьрбə wəр'а, һəр'ьн,
Wə кӧ шӧхӧл ани сери,
Мьнр'а бежьн, сьфре вəкьм.

Əм ль р'акетчуйа хwə сйар бун,
Дəри сəр мə һатə дадан,
Əз мəрве хам һе ле зурбум,
Щəмал щьг'арə бадьда.

У бу т'əрqин, əм щи львйан,
Гьһиштнə р'аст ниве ə'змин,
Бьнат'ара мə дьһатнə хан·
Гӧндед бəдəw, зəвиед һешин.

Т'əне дəмəк, пешбəри мə
Дьнйа т'əзə һатə ханɛ,
Ƃажар'и ноһ, чьqас шенə,
Р'əwшə бона ве дəwране.

Қ'учə фьрə чаwа мəйдан,
Қӧлилк орт'а wанда qəйт'ан,
Таме бəдəw-мори, мьр'щан,
Синг у бəре бажер кьлдан.

Ханман бьльнд ча шанәшин,
К’өч’к у сәре ве дәwренә
Әw ль бьн сибәрка ә’змин,
Qәй щьнәта ч’ир’оканә.

Ле к’а авто у һеwьрзә,
Қ’а к’уче тәнгә qьмьли,
Қ’ане ч’арчов у к’а зәрзә,
Қ’анен малкьнге qәфьли.

Тьштә т’өнә жь wан чаха
Һ’әму тьшт һатйә гөһастьн,
Даре мәзьн нава баха
Шә’дәтйа wе дәwре дьдьн.

Мәрьв кемьн ль нав к’уч’а
Гәло чьма, гәло к’анен.
Р’акет дьфьр’ьн ль ә’зман,
Бьн ә’рдеда метро буйә шен.

Бахе т’ур’кьри, суркьри
Ьона зар’а бунә бьнгә,
Иди т’өнә кәләм, дьр’й,
Зар’ дьлизьн, шьнгә-шьнгә.

Әw щьнәта, кө әм заньн
Ч’ир’окада бубу п’әпук,
Мәрьв жи т’әв тәр’ә, щаньн
Пирә кемьн, т’әв qизьн, бук.

Ль һöндöр'е һәр дьк'ана
Хькә-хали, кәсәк т'öнә,
Автоматьн ль бәр wана,
К'е чь лазьмә дьстинә.

У мәйдана нава бажер'
Бунә р'әнге һ'әзар т'öлә,
Шипа аве минани зер'
Бь һ'әмди хwә хöлә-хöлә.

Баха qәфәс к'öтайә һәв,
Мәйданер'а бунә сибәрк,
Qиз у хорте дьлк'әти т'әв
Бона һәвдö бунә т'ьбәрк.

Ә'змане сут мина кона,
Р'о һекәла лал у дöр'а
Тәрзе к'оч'ке, хан у мана
Бунә зәндә, ә'щәв мьнр'а,
Щәмал паше qöт'и дәрхьст,
Ви тәһәри готә Шәме:
— Дае, мә шöхöл р'уки хьст,
Сьфре вәкә ва бен әме.

Диса р'акет у дәмәке,
Әм ль гöнде wан эwьрин,
Дайка Шәме сәр шемике
Мә ньһер'и кьрә галин:

— Wələ, zar'no, bьbaxшinьn,
Сьфрə һəла һазьр нинə,
Дəwрə шенə, һун зу һатьн,
Р'акет мəрьва зу тинə.

ДƏ'WƏТ

Дəфчи qəwин дькə гази
Ль бəр дəре Шəма р'ази.
Гованд гьран дьк'ьмк'ьмə,
Дəф у зöр'не гьрмə-гьрмə.
Бунə гəwлаз qиз, буке щан
Чаwа qəвзə кöлилк, р'ьһ'ан,
Дьр'əqьсьн мина һорйа,
Дьтəисьн щерге морйа.
Т'əв һатьнə, аһьл, щаһьл,
Гöлəш дьбьн бь р'öһ' у дьл.
Щəмал, Хəзал бук у зə'ва
Һəвр'а бунə шəwqа ч'ə'ва.
Шəма навсəрə бəхтəwар
Qöр'əмиш буйə ль дəре мал.
Дəфчи дəмəке сəqьр'и.
Qиза мəфəр ль wи бьр'ин,
Wана к'ьлам ль һəв һунан,
Зəндəгьрти бунə т'əмам.

"Хəзала мьн, дəлала мьн,
Һа ери, ери, ери,
Хəзала мьн, дəлала мьн
Тö жьнка малə мери„.

У wан чаха хортəк qəмəр,
Навкелк зьрав, навмьлə бəр,
Қ'ьламəкə хwəш пек ани,
Зə'ф лайиqи wи зəмани.

Хəзала мьн, дəлала мьн,
Москва, р'ьһ'ала мьн,
Хəзала мьн, дəлала мьн,
Əлəгəз, Шəнгала мьн.

Хəзала мьн, дəлала мьн,
Москва щолана мьн,
Хəзала мьн, дəлала мьн,
Мьск'əн у зозана мьн.

Хəзала мьн, дəлала мьн,
Москва к'оч'к-сəра мьн.
Хəзала мьн, дəлала мьн,
Тə ч'ə'лкьр к'əсəра мьн.

У бу qир'ин у бу зьнгин,
Говəнд бу к'ана щьнəте
Жь зəрпана ə'рд лəрьзи,
Жь дə'wəте, мə'рифəте.

Паше зар’ед бьч’ук һатьн
Мина мьнмьнике к’әwшән
Дәре мале говәнд гьртьн,
Қ’ьлама wан wьр бу р’әwшә.

— Ләйле щане, Ләйле щане,
Хwәшбә бәнгзе ве дәwране,
Һәйле щане, һәйле щане,
Хwәш wә’дәйә, хwәш зәманә.

Ләйле щане, мьн һ’әйране,
Дәwре бәре сәрхӧр к’ане,
Һәйле щане, һ’әйле щане,
Хwәш зәманә, хwәш дәwранә.

У т’әв к’әнйан, листьн, ша бун,
Бона дәнг у сәда зар’а,
Һәр т’әк т’әне п’ир Мирзо бу
Сәqьр’и бу хwәр’а wьра.

Дәре мале сьфра т’ьжи,
Әмәк, феки, qаwә, ич’кә
У зьнгина финщана жи
Т’әв дәнге әшq, шайе дьбә.

Wьр п’ир Мирзо һатә бал мьн,
Һ’әзьнгәкә хәдар р’аһьшт,
Т’ьзмие к’арбар wи к’ьшандьн,
Бе һ’әмди хwә бада у р’ьст.

— Баво, qәт бу, әв чь ойнә,
Дара букє нае хаґе,
Qәлән жи хwә һәми т'öнә,
Ә'дәте кал, баве к'ане?

Бьра хwәш у шенбә зәман,
Qанйа сар, кö тә ав же хар,
Т'öщар готи нәе һьлдан,
Т'ьме гәрәк бини сәр зар.

Ле лаwе мьн, ә'дәте мә,
Готи т'әмам нәе һьлдан,
Мал у дәwләт чи мәр'анә,
Бей qәлән у ощах, хöдан.

Мирзо öса хәбәр дьда,
Һа щарана дьгот хwәбәр,
Ә'дәте кәвн бьднә һьлдан,
Ле щара дьн дьгот на, хер.

Шәве һеди п'әрдә һуна,
Стәйрк сәр бунә льве морйа,
Һив жи мина неч'ирвана,
Һеди, фәсал дәрк'әт пьш ч'йа.

Ч'әме нав гöнд к'ьлам стра,
Спьндаре кьрә хöшин,
Һәвр'а бунә хушк у бьра
Шәва р'әш у зәвйа һешин.

Пеwр у Мезин жь хәw р'абун,
Ль руе ә'змин һеди мәшйан,
Т'әзә дә'wәт һәв бәлабу,
Мәрьв бәрбь мала к'ьшйан.

МЬРЬНА П'ИР МИРЗО

Т'әбийәт кәр'ә, п'ьрмьжийә,
Һесра дьбаринә ә'зман,
Ч'ьлке баране дьр'ьжьн
Ль сәр баха дьбьн мьр'щан.

Гӧнди кәр'ә у сәqьр'и,
П'ьлте ә'wра чаwа һьри
Ль сәр һәвда дарда бунә,
Ә'зман хwәр'а wан дьһунә.

Ә'рд у ә'зман т'әв бунә йәк,
Бина бае сар бу сибәрк,
Щьнәт, qӧдрәт бәр ви гӧнди
Бунә ч'ир'ок, бунә титьк.

Ль бәр дәре мала Мирзо
Мәрьв ль сәр һәв бунә к'ом,
Ле һӧндӧр'да ль сәр т'әхтә,
П'ир р'ӧһ' дайә, буйә мәйт'ә.

Дəв у левə qич'кьн, бəтр'əнг,
Тəмьринə ч'ə'ве wи тəнг,
Т'ьли-печ'и ч'ьлмьсинə,
Мина бəлге бöhöринə.

— Хwəш мер бу ha!—йəки лəзанд,
Ч'укар'а ч'ук, həвал h'əбанд,
К'а мере wa... ньhа т'öнə,
Кöр' ль hьмбəри wи чьиə?

Ле əз кəр'бум... жь заре мьн
Хəбəре hац жорда hатьн:
— Пир' Мирзо мьр у тəмьри
Мина мумəкə к'əсьри.

Wи хwəр'а бьр ə'дəте кəвн,
Wи хwəр'а бьр h'əйф у qəлəн,
Wи хwəр'а бьр дəwра р'ьзи
Ча к'əфəнəки h'ьзh'ьзи.

Wи хwəр'а бьр р'əва жьне,
К'ина бекер, qара дьне,
Wир'а мьрьн бəг у т'ор'ьн
Əwана т'əв həв ч'ə'лкьрьн.

Жь дəwра кəвнə тə'ристан,
П'ир Мирзо бу шə'де ə'йан,
Əw мьр, дəwра кəвн жи пер'а,
Əw мьр, əw дəwр жи бьр хwəр'а.

АГЪРИ

Пайиз мина кодка т'ъжи
Гöндр'а бубу хәмьл, меван,
Мьч'ьqинә ч'әме бь гöжин,
Мьqам бу qат сәр леве wан.

Ч'ьqле мова хwә һалар'а
Ньг'ьлинә тьрйе к'арбар,
Чаwа мори, чаwа мьр'щан
Ль сәр синге буке бен хар.

Спндаре тәр'ә щаньк
Хәмла хwә шин даwәшандьн,
Баe щьну бәлге wана
Бьрьн ль нав гöнд р'әшандьн.

Ә'wр дак'әтьн, бона әзман
Бунә п'отәки р'ьт'ьли,
Qольнг чунә бә'ристана
Дәнг у сәда wан сәqьр'и.

Әзман пирәкә к'әсьри,
Ә'зман пирәкә п'ормьжи,
Ә'wр qәрч'ьмок сәр деме wе,
Баран һесре ч'ә'ве т'ьжи.

Малә т'ерьн, малә т'ъжи.
Сәрр'аст мина we пайизе,
Гӧнди т'әмам сәрбәст дьжин,
Ә'мре wана дьтәйисә.

Ль мала Мәме иро шеwрә,
Бәрәв бунә пьзмам, херхаз,
Һатьнә бой дьл, хатьра
Мьнр'а бунә биләк у баск.

Сьфрә анин, сьфрә данин,
Qаwә, феки бунә лемьшт,
Щәмал qасде wи зәмани
Ви тәһәри ль һәв ани:

— Тӧ сәр ч'ә'ве мәр'а һати,
Тӧ меване мәйи дәлал,
Дәwра мәда чь кӧ һәйә,
Һәр'ә, бежә, бинә сәр зар.

К'е те вьра бьра биркә
Т'ьр'али у ойна ә'дәт,
К'е те вьра бьра биркә
Ә'дәте кәвни бет'аqәт.

Р'екә р'астә дәwрана мә,
Гӧл у нурә дәwрана мә
Бона тә'ли, тә'рйа бекер
Щәлат, шәмданә дәwра мә.

Т'əв бьранə, т'əв пьзмамьн,
Хəбатхӧданə дəwра мə,
Шəр'-бəрəт'ə, п'адша-qатьн
Комунизм шенə дəwра мə.

Һəр'ə, тəр'а ог'ра хере,
Һазьра т'əв кьр галə-гал,
Мə бир нəки, мə бир бинə,
Хорте qəнщо, хорте дəлал.

У тə дьгот бумə сьндйан,
Сəр хwə у зор
У тə дьгот бəр мьн чокдан
Соськ у Бор.

Мьн фьрqаскьр, əз һатмə вьр,
Ӗан р'оже һан
Жь we дəwре мьн гьликьр
.... У борщдар мам.

1961—1962

Москва—Ереван

Сә'һиде Ибо (Ибойан)

Бист сале дьн

Р'едактор у коректора **Э. У. Бәк'оева**
Шькьлк'еш **Л. Р. Берберйан**
Р'едакторе бәдәwәтие **А. В. Гаспарйан**
Р'едакторе техникийе **О. С. П'аникйан**

В. Ф. 07129 Т'әмбә 68 Тираж 500

Т'әслими нәшьрхане кьрьнә 22/XII 1969
Бона чапкьрьне һатйә qолкьрьне 29/IX 1970
Бәлге чапкьрьне 2,15 м=2,97 б. а.
Бәлге нәширәте 2,3 м.
Қ'аг'әз № 2 70×108 1/32 Qимәт 23 к.

Ереван—9, Терйан 91, Нәширәта "Һайастан„
Нәшьрхана № 1, йа сәрwәртийа сәнайа полиграфейә сәрәкәйә Комитеа Прессаейә дәwләте, р'әх Совета Министред Р'еспублика Әрмәнистанейә Советиейә Сосиалистие.

Qимәт 23 к.

„һайастан“